

Kontaktperson
Förvaltningsjuridiska
Fredrik Östensson
010-2241717
skane@lansstyrelsen.se

Överförmyndarnämnden i Malmö kommun

Protokoll över inspektion av Överförmyndarnämnden i Malmö Kommun

Länsstyrelsen ska årligen inspektera överförmyndaren. Vid inspektionen ska länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i föräldrabalken och förmynderskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren förda registret, dels stickprovvis utvalda akter. (Se 21 § förmynderskapsförordningen [1995:379].)

Inspektionen har genomförts genom att överförmyndarnämnden anmodats att besvara frågor om verksamheten (se bilaga 1). Överförmyndarnämnden har uppmanats att till vissa frågor bifoga myndighetens skriftliga rutiner eller checklistor. Länsstyrelsen har genom att ta del av det av överförmyndarnämnden förda registret gjort stickprovvis urval av akter, vilka rekvirerats från överförmyndarnämnden. Efter granskning av register och akter har dessa destruerats.

Inhämtade uppgifter

På de dagboksblad som skrivits ut och skickats med lånade akter förekommer ofta inklipta meddelande som dessutom finns diariefört som bilaga i akten. Vad Länsstyrelsen förstår kan det skrivas olika versionen av dagboksbladen som då innehåller mer eller mindre information. Det är oklart vilken version som Länsstyrelsen fått. Länsstyrelsen vill dock påminna om att dagboksbladet ska uppfylla de krav som ställs i 5 kap 2 § offentlighet och sekretesslagen (2009:400) bl.a. datum då handlingen kom in eller upprättades, diarienummer eller annan beteckning handlingen fått vid registreringen, i förekommande fall uppgifter om handlingens avsändare eller mottagare, och i korthet vad handlingen rör.

Granskade akter

Godmanskap för ensamkommande barn: Akt nr 934994

Förmynderskap: Akt nr 929629, 932966, 929882, 935551, 934981, 935634
(särskilt förordnad vårdnadshavare), 933228

Godmanskap: Akt nr 934390, 930883, 932575, 933613, 932462, 933901, 934086,
936169 (god man enl 17 § lag [2017:310] om framtidsfullmakter), 935075, 932854,
933339, 933754, 934097, 933091, 934213, 933001, 929802

Förvaltarskap: Akt nr 933358, 932080, 933678, 932989

Generella synpunkter

Det är generellt god ordning i akterna, de är överskådliga och välskötta. Varje akt är försedd med aktbeteckning. Handlingarna är sorterade i kronologisk ordning, i förekommande fall ankomststämplade, försedda med aktbilage- och aktbeteckning samt diarieförda på dagboksblad. Ankomst av årsräkning, granskning av densamma och beslut om arvode behandlas som tre separata händelser.

Kritik

Akt **934390**: Årsräkning samt redogörelse för uppdraget avseende verksamhetsåret 2019 (aktbilagorna 51 och 52) inkom till överförmyndarnämnden den 28 februari 2020. Den 26 augusti 2020 meddelar överförmyndarnämnden ställföreträdaren att granskningen försenats på grund av hög arbetsbelastning och förändrade arbetsrutiner (aktbilaga 56). Den 3 november 2020 (aktbilaga 57) och den 10 november 2010 (aktbilaga 61) begär nämnden in komplettering i ärendet. Årsräkningen är, vid överlämnandet av akten till Länsstyrelsen den 30 november 2020, fortfarande inte granskad. – Granskning av ställföreträdarens årsräkning är ett av överförmyndarens viktigaste tillsynsinstrument. Överförmyndaren ska se till att granskningen sker så snabbt och enkelt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts (jfr 9 § förvaltningslagen). En snabb handläggning hos överförmyndaren är av rättssäkerhetsskäl viktig för huvudmannen som annars kan riskera att dennes förhållanden försämras. Handläggningstiden bör inte överstiga 7 månader (se JO:s beslut med dnr 5172-2008). Överförmyndarnämnden får **kritik** för sin passiva handläggning.

Akt **933901**. Årsräkning samt redogörelse för uppdraget avseende verksamhetsåret 2019 (aktbilaga 40-41) inkom till överförmyndarnämnden den 2 mars 2020. Den 27 augusti 2020 meddelar överförmyndarnämnden ställföreträdaren att granskningen försenats på grund av hög arbetsbelastning och förändrade arbetsrutiner (aktbilaga 44). Årsräkningen är, vid överlämnandet av akten till Länsstyrelsen den 30 november 2020, fortfarande inte granskad. – Akt **934086**: Årsräkning samt redogörelse för uppdraget avseende verksamhetsåret 2019 (aktbilaga 33-34) inkom till överförmyndarnämnden den 19 februari 2020. Den 14 augusti 2020 meddelar överförmyndarnämnden ställföreträdaren att granskningen försenats på grund av hög arbetsbelastning och förändrade arbetsrutiner (aktbilaga 35). Årsräkningen är, vid

överlämnandet av akten till Länsstyrelsen den 30 november 2020, fortfarande inte granskad. – Se även akt **932462** nedan. – Granskning av ställföreträdarens årsräkning är ett av överförmyndarens viktigaste tillsynsinstrument. Överförmyndaren ska se till att granskningen sker så snabbt och enkelt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts (jfr 9 § förvaltningslagen). En snabb handläggning hos överförmyndaren är av rättssäkerhetsskäl viktig för huvudmannen som annars kan riskera att dennes förhållanden försämrats. Handläggningstiden bör inte överstiga 7 månader (se JO:s beslut med dnr 5172-2008). Överförmyndarnämnden får **kritik** för sin passiva handläggning.

Akt **932462**. Ärendet startar 2017. Anhörig är ställföreträdare för vuxet barn som bor hemma. Ingivna årsräkningar avseende verksamhetsåren 2017 och 2018 har granskats med korrigerings. Nämnden har den 30 oktober 2019 begärt omfattande komplettering till årsräkningen avseende 2018 och har informerat ställföreträdaren om att dessa handlingar/uppgifter alltid ska medfölja årsräkningen. Viss komplettering har inkommit den 6 november 2019. Nämnden har den 7 november 2019 tillskrivit ställföreträdaren och informerat om att årsräkningen fortfarande är ofullständig och att den inte går att granska i nuvarande skick. Ställföreträdaren uppmanas därför att göra om årsräkningen för att nämnden ska kunna granska den. Ny årsräkning avseende verksamhetsåret 2018 har inkommit den 22 november 2019 och den har granskats med korrigerings den 27 november 2019. Nämnden har gjort en granskningsanteckning om att det med ingivet underlag inte går att göra en regelmässig granskning av årsräkningen och att det inte heller är framkomligt att begära komplettering ytterligare en gång. Inget tyder på att oegentligheter har förekommit. Årsräkningen ska därför granskas med korrigerings. – Länsstyrelsen konstaterar att det i årsräkningen förekommer ”klumpsummor” som inte är specificerade och inte heller avböckade som granskade. Länsstyrelsen finner att överförmyndarnämnden inte har fått in tillräckligt underlag för att kunna granska årsräkningen tillfredsställande och bl.a. bedöma om huvudmannens medel i skälig omfattning används för hans uppehälle, utbildning och nytta i övrigt (12 kap. 4 § Föräldrabalken). De medel som inte används för sådana ändamål ska vidare placeras så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och så att de ger skälig avkastning.

Årsräkning samt redogörelse för uppdraget avseende verksamhetsåret 2019 (aktbilaga 37-38) inkom till överförmyndarnämnden den 25 februari 2020. Den 20 augusti 2020 meddelar överförmyndarnämnden ställföreträdaren att granskningen försenats på grund av förändrade arbetsrutiner (aktbilaga 39). Årsräkningen är, vid överlämnandet av akten till Länsstyrelsen den 30 november 2020, fortfarande inte granskad. – Nämnden får därför **kritik** för bristande tillsyn och långsam handläggning.

Akt **934981**. Barnet har erhållit försäkringsersättning understigande 8 prisbasbelopp. Beloppet har betalats in till överförmyndarspärret konto. Överförmyndarnämnden

har, efter utredning, medgett uttag av medlen för köp av fondandelar. Skärpande föreskrifter har inte meddelats eftersom det inte framkommit omständigheter som motiverade det. Förmyndarna ska enligt beslutet inkomma med underlag som styrker att omplaceringen ägt rum. Överförmyndarnämnden har från bank inhämtat uppgifter som visar att medlen tagits ut från det överförmyndarspärade kontot. Några uppgifter om att medlen omplacerats i enlighet med beslutet har inte inkommit. Nämnden har, i november 2019 försökt kontakta förmyndarna per telefon. Därefter har inga åtgärder vidtagits för att förmå förmyndarna att lämna in begärda uppgifter. Nämnden får **kritik** för bristande uppföljning av sin begäran att få in handlingar från förmyndarna.

Akt **934097**. Av handlingar i akten framgår att huvudmannen själv betalar arvodet till ställföreträdaren. Vad gäller arvodesbeslut aktbilaga 24 framgår inte att överförmyndarnämnden underrättat huvudmannen om beslutet eller om hur det går till att överklaga beslutet.

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. (Se 33 § förvaltningslagen [2017:900].)

Överförmyndarnämnden får **kritik** för bristen att inte ha underrättat part om beslutet och om hur det kan överklagas. Se även under rubriken Övriga påpekanden nedan.

Akt **933339**. Årsräkning för verksamhetsåret 2019 inkom till överförmyndarnämnden den 7 mars 2019 (anstånd medgivet till och med den 18 mars 2019). I början av september 2019 meddelar överförmyndaren ställföreträdaren att granskningen försenats på grund av hög arbetsbelastning och förändrade arbetsrutiner (aktbilaga 30). En dryg månad senare begärs handlingar som behövs för granskningen in. Årsräkningen har noterats som granskad med korrigerings den 4 november 2019. Länsstyrelsen konstaterar att det förflutit drygt 7 månader från det årsräkningen kom in till överförmyndarnämnden till dess någon åtgärd för att påbörja granskningen vidtogs. Granskning av ställföreträdarens årsräkning är ett av överförmyndarens viktigaste tillsynsinstrument.

Överförmyndaren ska se till att granskningen sker så snabbt och enkelt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts (jfr 9 § förvaltningslagen). En snabb handläggning hos överförmyndaren är av rättssäkerhetsskäl viktig för huvudmannen som annars kan riskera att dennes förhållanden försämras. Handläggningstiden bör inte överstiga 7 månader (se JO:s beslut med dnr 5172-2008). Överförmyndarnämnden får **kritik** för sin passiva handläggning. Se även nedan under rubriken Övriga påpekanden.

Akt **93854**. God man har att bevaka bortavarandes rätt i dödsbo. Av handlingarna i akten framgår att bouppteckning förrättades den 6 december 2016. God man har,

efter överförmyndarnämndens anmodan, i juli 2017 inkommit med redogörelse för anledningen till att dödsboet inte har skiftats. Därefter har inga fler redogörelser inkommit. Såvitt framgår är dödsboet inte skiftat än och överförmyndarnämnden har, såvitt framgår, inte bestämt annan tid för redogörelse för s.k. skifteshinder.

Skiftas inte ett dödsbo inom sex månader från det att bouppteckningen förrättades och har avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo inte heller ingåtts, skall förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren inom denna tid lämna en redogörelse till överförmyndaren om anledningen till att dödsboet inte har skiftats. En sådan redogörelse skall därefter och till dess att dödsboet har skiftats eller ett avtal om sammanlevnad i oskiftat bo ingåtts lämnas var sjätte månad, om inte överförmyndaren bestämmer någon annan tid. (Se 15 kap 3 § föräldrabalken.) Överförmyndarnämnden får **kritik** för sin bristande bevakning och därmed tillsyn av godmanskapet.

Akt **932989**. Bilaga 1 – 16 saknas saknas i akten, inklusive bilaga 1 som är enligt dagboksbladet ”beslut om godmanskap” från tingsrätt och bilaga 7 som är förteckningen samt bilaga 9 årsräkning för 2017. Eftersom beslutet om förvaltarskap saknas kan Länsstyrelsen inte kontrollera om akten är korrekt registrerad. Av bilaga 18, 8 november 2018, framgår att huvudmannens föräldrar betalar av varje månad på huvudmannens skulder. Det saknas uppgift om skulder i årsräkningen för 2018 som kom in den 4 februari 2019. Den granskades utan anmärkning den 20 mars 2019. I årsräkningen skall anges den enskildes tillgångar och skulder vid början och slutet av den tid som räkningen avser, 14 kap 15 § föräldrabalken. Samtliga handlingar som har getts in till överförmyndaren och som avser ett visst godmanskap eller förvaltarskap skall bevaras och sammanföras till en akt. Detta gäller t.ex. förteckningar över egendom, års- och sluträkningar, redogörelser, uppgifter och ansökningar. Till akten skall dessutom fogas kopior av skrivelser i ärendet samt anteckningar om sådana beslut och åtgärder av överförmyndaren som inte framgår av någon annan handling eller av registret. Sådana anteckningar skall ange dagen för beslutet eller åtgärden. Se 17 § förmyndarskapsförordningen (1995:379). Det är av vikt att Överförmyndarnämnden kontrollerar att årsräkningar och sluträkningar m.m. är kompletta och innehåller all den information som krävs innan granskning slutförs. I akten finns indikationer om att huvudmannen har skulder, vilket inte återspeglas av de årsräkningar som finns i akten. Överförmyndarnämnden får **kritik** för bristande bevarande av handlingar.

Akt **934994**. Byte av god man sker den 7 mars 2019. Tidigare god man är befriad att lämna årsräkning och sluträkning, medan ny god man inte är befriad. Någon årsräkning för 2019 är inte inkommen eller efterfrågad. Av 12 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn framgår att bl.a. 14 kap föräldrabalken gäller för dessa gode män. Gode män ska före den förste mars redogöra för förvaltningen under föregående år i en årsräkning, 14 kap 15 § föräldrabalken. Detta har inte skett

och Överförmyndarnämnden har inte efterfrågat den och får för denna bristande tillsyn **kritik**.

Akt **929802**. Av årsräkningar och sluträkningar i akten framgår att huvudmannens huvudsakliga utgift är ”privata medel”. Den första gode mannen blir uppmanad att ta fram en schablonsumma för vad huvudmannen skulle betala till hemmet eftersom huvudmannen bor kvar i föräldrahemmet, aktbilaga 43. Någon sådan summa tas inte fram av den gode mannen och efterfrågas inte heller vid senare granskning av årsräkningar. Endast undantagsvis finns utgift för hyra medtagen, årsräkning 2017 och sluträkning 2018. Däremot finns på inkomstsidan regelmässigt bostadstillägg vilket implicerar att det finns en kostnad för boende. Av uppgifter i akt framgår att huvudmannens bankkort används av föräldrarna. God man har på kontrollfråga svarat att de dock endast använder det när huvudmannen är med. Vidare framgår av läkarintyg att huvudmannen inte förstår vad saken gäller och behöver hjälp med att förvalta sin egendom utöver sörja för person och bevaka rätt. Samtliga årsräkningar är granskade utan anmärkning.

Den 7 november 2018 begär sig god man entledigad, på nämndens begäran, efter att det framkommit uppgifter att denne skulle vara olämplig som god man. Först den 11 oktober 2019 sker byte. Av dagboksbladet framgår att 7 förfrågningar (till flera personer de flesta gånger) har gjorts. Mellan förfrågan 2 och 3 har det dock passerat nästan 4 månader. Ny god man framför till nämnden att jämkning av uppdraget är på sin plats då den huvudsakliga åtgärden för att förvalta egendom är att föra över pengar till huvudmannens eget konto. Ansökan om jämkning skickas in till Malmö tingsrätt som den 11 september 2020 beslutar att plocka bort förvalta egendom. Den 5 oktober 2020 inkommer god man med uppgift att planen att huvudmannen själv skulle förvalta sin egendom med hjälp av föräldrar inte fungerar eftersom banken framför att den som inte kan hantera bankdosa och bank-id själv inte ska ha det. God man ansöker därför om jämkning av god mans-uppdrag hos Malmö Tingsrätt.

Den enskildes medel skall i skälig omfattning användas för hans eller hennes uppehälle, utbildning och nytta i övrigt, 12 kap 4 § föräldrabalken. En förordnad förmyndare, god man eller förvaltare får inte ge bort den enskildes egendom, om det inte är fråga om personliga presenter vars värde inte står i missförhållande till den enskildes ekonomiska villkor. Med överförmyndarens samtycke får den enskildes inkomster användas till understöd åt anhöriga eller andra som står den enskilde nära. (Se 14 kap 12 § föräldrabalken). Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts, 9 § förvaltningslagen (2017:900). Länsstyrelsen bedömer att underlaget i årsräkningarna inte ger stöd för att den enskildes medel i skälig omfattning använts för hans eller hennes uppehälle eller nytta. Överförmyndarnämnden får **kritik** för bristande tillsyn av godmanskapet samt att det inledningsvis saknades driv att hitta ny

ställföreträdare när den tidigare ställföreträdaren begärt sitt entledigande efter att nämnden bedömt att ställföreträdaren inte uppfyller lämplighetskraven.

Akt **934213**. God man sköter sitt uppdrag att förvalta egendom på så sätt att samtliga inkomster förs över till huvudmannens egna konto. Således betalar huvudmannen alla räkningar såsom hyra m.m själv. Av uppgifterna i akten inför anordnande av godmanskap framgår att huvudmannen har ett bankkort som en förälder har hand om. Godman intygar i redogörelse att huvudmannen har hemförsäkring och korrekt folkbokföringsadress, se bilaga 52. Huvudmannen bor hos sina föräldrar men är skriven hos sin syster. Nämnden har uppmärksammat detta genom ett registerutdrag, bilaga 36 och utrett frågan med den gode mannen, bilaga 37. Av utredning framgår att huvudmannen bor hos föräldrar men är skriven hos syster eftersom föräldrarna inte kan läsa huvudmannens post. Enligt den gode mannen har socialtjänsten gått med på arrangemanget. Länsstyrelsen kan utifrån sina kunskaper av folkbokföringslagen inte se att huvudmannen har korrekt folkbokföring, se 7 § folkbokföringslagen (1991:481). Av registerutdraget framgår dessutom att huvudmannen har särskild postadress till den gode mannen. Nämnden har inte vidtagit några åtgärder med anledning av uppgifterna. Den enskildes medel skall i skälig omfattning användas för hans eller hennes uppehälle, utbildning och nytta i övrigt, 12 kap 4 § föräldrabalken. Länsstyrelsen bedömer att underlaget i årsräkning och sluträkning inte ger stöd för att den enskildes medel i skälig omfattning använts för hennes hans eller hennes uppehälle eller nytta. Överförmyndarnämnden får **kritik** för bristande tillsyn av godmanskapet.

Övriga påpekanden

Akt nr 932080. Av dagboksbladet och handlingarna i akten framgår att aktbilagorna 67-70 saknas i akten. – Av dagboksbladet framgår att det pågår en aktuell utredning i ärendet och Länsstyrelsen utgår därför ifrån att handlingarna finns hos handläggaren. Handlingarna bör omgående återföras till akten så att akten åter blir komplett.

Akt 929882. På årsräkningen avseende verksamhetsåret 2017 (aktbilaga 50) finns ingen datering och underskrift av handläggare som har granskat årsräkningen. Det saknas även en kryssmarkering för om årsräkningen har granskats ”utan anmärkning”, ”med korrigerigering” eller ”med anmärkning”. På årsräkningen finns endast en stämpel med handläggarens namn. Av dagboksbladet framgår dock att årsräkningen är granskad utan anmärkning samt datum för granskningen. – Överförmyndaren ska göra anteckning om verkställd granskning på förteckningar, årsräkningar, sluträkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ (16 kap. 4 § Föräldrabalken).

Akt 935634. Av handlingarna i akten framgår att aktbilagorna 6-8 saknas i akten. Någon anledning till varför handlingarna saknas framgår inte. Länsstyrelsen

rekommenderar att överförmyndarnämnden försöker rekonstruera akten, åtminstone vad avser aktbilaga 6 eftersom uppgifter i den är av större vikt.

Länsstyrelsen noterar att i flera akter (t.ex. 933678, 934097, 932080, 932989) brister redovisningen av huvudmannens skulder i årsräkning/sluträkning. Ibland redovisas inga skulder alls, trots att det av handlingarna i akten framgår att huvudmannen har skulder, ibland redovisas endast skulderna vid årets ingång/uppdragets början och inte skulder vid årets utgång/uppdragets upphörande. I årsräkning ska anges den enskildes skulder vid början och slutet av den tid som räkningen avser. Detsamma gäller för sluträkning. (Se 14 kap 15 § andra stycket samt 18 § 2 stycket föräldrabalken.) Länsstyrelsen rekommenderar att överförmyndarnämnden poängterar för ställföreträdarna hur huvudmannens skulder ska redovisas.

Överförmyndarnämnden har (se t.ex. akt 933339) lämnat ställföreträdare information om väsentligt försenat ärende när handläggningstiden för granskning av årsräkning närmast sig 6 månader. Ställföreträdare har en skyldighet enligt lag att ge in årsräkning till överförmyndaren. Syftet är att myndigheten ska kunna fullgöra sin tillsyn över ställföreträdarskapet. Länsstyrelsen kan mot denna bakgrund inte se att granskning av årsräkning utgör ett sådant ärende som ska omfattas av bestämmelserna om åtgärder om handläggningen försenas i 11 och 12 §§ förvaltningslagen. En ansökan om arvode omfattas däremot av bestämmelserna. Beträffande akt 933339 har ställföreträdaren inte ansökt om något arvode.

Länsstyrelsen noterar att i flera akter (t.ex. 934097, 933754) uppmanas ställföreträdaren att underrätta huvudmannen om nämndens beslut om arvode och hur det överklagas i fall när huvudmannen själv ska betala arvodet. Länsstyrelsen anser att det kan vara olämpligt att nämnden ålägger den part som har en rättighet enligt beslutet att underrätta den part som har en skyldighet enligt beslutet, om beslutet och hur det kan överklagas.

Återrapportering

Mot bakgrund av vad som framkommit vid granskning av akt 934390, 932462, 933339, 933901 och 934086 samt svar på fråga 5. 4 i frågeformuläret åläggs Överförmyndarnämnden att senast den **1 mars 2021** underrätta Länsstyrelsen om när granskning av årsräkningar för år 2019 helt är avslutad. För det fall granskningen inte är helt avslutad önskas besked om hur många årsräkningar som återstår att granska samt skälet till att de inte är granskade. (22 och 24 §§ förmyndarskapsförordningen).

Protokollet har upprättats av länsassessorn Fredrik Östensson och justerats av länsassessorn Anna-Britt D. Adell. I den slutliga handläggningen av protokollet har även länsassessor Ulf Andersson och länsassessor Maria Harderup Lerstorp medverkat. Handlingen har bekräftats digitalt.

Bilaga:

1. Frågor inför inspektionsbesök 2020

Kopia till:

Justitieombudsmannen, JOkansli1@jo.se

Kommunstyrelsen i Malmö kommun

Kommunfullmäktige i Malmö kommun

Kommunens revisorer i Malmö kommun

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.